

Handläggare
Britt-Marie Alvem
08-508 26 263**Till**
Trafiknämnden
2020-11-12

Reinvesterings- och investeringsmedel för trädåtgärder 2021. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt reinvesterings- och investeringsmedel för trädåtgärder 2021 till en investeringsutgift om 25 mnkr.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefBengt Stenberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret förvaltar och utvecklar stadens cirka 50 000 gatuträd. I ansvaret ingår bland annat anläggning av växtbäddar, återplantering av dåliga eller döda träd, etableringsskötsel, samt beskärning av träd.

Med hjälp av reinvesteringar och investeringar för gatuträd fokuserar kontoret på att förbättra miljön för gatuträd och möjliggöra att träden kommer att leva längre och leverera ekosystemtjänster för staden.

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar om genomförande av reinvesterings- och investeringsmedel för trädåtgärder 2021 till en investeringsutgift av 25 mnkr.

Trafikkontoret
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 263
Växel 08-508 27 200
brittmarie.alvem@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Bakgrund

Trafikkontoret förvaltar och utvecklar stadens cirka 50 000 gatuträd. I ansvaret ingår planering och strategiska trädfrågor, anläggning av växtbäddar, återplantering av dåliga eller döda träd, etableringsskötsel, hantering av sjuka eller döende träd, samt beskärning.

Kontoret ersätter i genomsnitt cirka 300 döda eller dåliga träd per år. För kontorets verksamhet har under de senaste 15 åren 15 mnkr för reinvesteringar och 10 mnkr för investeringar avsatts per år för att bygga växtbäddar och återplantera träd. I dessa medel har även etableringskostnader för träden ingått då de vattnas tre växtsäsonger efter plantering.

Reinvesteringar för träd har tidigare ingått i reinvesteringsprogrammet för gatuytor, men redovisas från och med 2020 i ett separat beslut för att öka tydligheten för nämnden samt låta nämnden besluta om omfattningen av åtgärderna. Utöver reinvesteringsprogrammet har särskilda medel för trädinvesteringar årligen avsatts inom nämndens budget. Föreliggande ärende redovisar både planerade reinvesteringar och investeringar.

Projektet bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt*, och till verksamhetsmålet *Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö*.

Inriktningsbeslut T2020-00260 för reinvesteringsprogram och investeringar för gatuträd 2020-2023 godkändes i trafiknämnden 2020-03-26. Slutredovisningar utförs årligen i det efterföljande årets första kvartal.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Befintlig situation och syfte

Många av stadens gatuträd är döda eller döende på grund av de påfrestningar som staden som livsmiljö utgör. Det omfattande ny- och omförläggandet av olika ledningsnät som pågår för att tillgodose den växande stadens behov innebär påfrestningar och slitage på trädplanteringar och övriga grönytor i samband med omdisponeringen av gatuytor. Samtidigt visar inventeringar av kondition och vitalitet av stadens träd att det eftersätta

underhållet är omfattande på många platser. I sammanhanget ska nämnas att kontoret har i uppdrag av kommunfullmäktige att ta fram ett stadsövergripande trädmål i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen. Det kommer att redovisas i ett separat ärende.

Vatten och luft är essentiella för trädens tillväxt men stadens hårdgjorda ytor är ofta för kompakterade för att kunna tillgodose trädens behov. För att gatuträdens rötter ska få tillgång till luft och vatten samt utrymme att växa skapas utrymme under stadens beläggningar med hjälp av växtbäddar och trädens livsvillkor förbättras löpande. Med biokol, krossad sten och kompost skapas ett långsiktigt hållbart växtsubstrat med låg belastning på miljön, som samtidigt binder koldioxid. Trädåtgärder utförs enligt ”Växtbäddar i Stockholms stad - en handbok 2017”.¹

För att gatuträden ska kunna leverera ekosystemtjänster och klimatreglerande effekter behöver de förutsättningar för att kunna etablera sig och växa. I reinvesteringsprogrammet för gatuträd fokuserar kontoret på att förbättra miljön för gatuträd och möjliggöra att träden kommer att leva längre och leverera tjänster som bland annat en mildring av värme-ö-effekten som bildas vid solinstrålning på hårdgjorda ytor och av reflekterande värme från fasader, fördröjning av dagvatten, generera estetiska värden och bidra till trevnad i staden.

Åtgärderna innebär en kvalitetshöjning där träden kan leva längre. Träd som saknar adekvata växtbäddar orsakar ibland skador på beläggningar eftersom rötterna lyfter beläggningen när de söker efter luft och vatten. Genom att bygga växtbäddar till befintliga träd, eller om det inte räcker, genom att dessutom byta ut träden, kan detta problem undvikas vilket är bättre både för träden och ur ett tillgänglighetsperspektiv. Genom att träden växer orsakar detta ökade driftskostnader som ökad uppbyggnadsbeskränkning men samtidigt ökar samhällsnyttan med de ökade ekosystemtjänster som träden levererar.

Stadens höga andel hårdgjorda ytor skapar stora flöden av dagvatten som måste hanteras, bland annat för att ledningsnätet inte ska överbelastas och då särskilt vid skyfall. Olika typer av växtbäddar ger goda möjligheter till fördröjning av dagvatten

genom att hålrummen i växtbäddsmaterialet utnyttjas. Samtidigt kan det fördröjda dagvattnet utnyttjas för bevattning av träden. Härigenom kan även vattensamlingar undvikas och växtbäddarna kan utnyttjas för att fördröja dagvattnet och bevattna träden. Detta skapar ett passivt bevattningssystem som ger träden ökade möjligheter att överleva i den hårda miljö som staden utgör. Träd som saknar växtbäddar får inte tillgång till dagvattnet eftersom det leds ner direkt i avloppssystemet. Att fördröja dagvattnet ger även träden bättre förutsättningar att klara av extremare torka.

Åtgärdsförslag

Byggnation av växtbäddar och förberedande arbeten kommer att ske löpande under året, kontoret har för detta ändamål upphandlat ramavtalade årsentreprenörer. Plantering sker i huvudsak under november-december när träden gått in i vintervila, även dessa arbeten utförs med en för ändamålet upphandlad ramavtalad årsentreprenör. De tre följande åren kommer träden att få etableringsskötsel i form av näringsvattning under växtsäsong. Alla arbeten kontrolleras löpande med hjälp av ramavtalade byggledare och kontrollanter.

Under 2021 kommer bland annat åtgärder för att ersätta döda och nedtagna träd att genomföras. Trasiga stamskydd och markgaller kommer vidare att bytas ut samt bevattning av träd som har planterats under de senaste åren, för att dessa ska kunna etablera sig. 20 % eller 5 mnkr avsätts för oförutsedda projekt vilket ger flexibilitet och möjlighet att gå med i projekt som uppkommer under året. 3 mnkr avsätts för etableringsskötsel och 5 mnkr för trädplantering.

Planerade projekt 2021

Sankt Eriksgatan, Norrmalm

Lindarna längsmed Sankt Eriksgatan från Sankt Eriksplan till Norra Stationsgatan har under de senaste somrarna fått bruna löv väldigt tidigt, och en del har tappat löven helt. Orsakerna till detta är antagligen att träden genom åren har påverkats negativt av upprepade schakter, kompakterad mark och av de senaste årens torka. Totalt kommer ett 40-tal döda träd att tas ned för att under kommande år ersättas, resten växtbäddsrenoveras.

Kontoret avser bygga nya växtbäddar på en delsträcka nästa år, vilken del är ännu inte beslutad. Avstämning beträffande samordning med eventuella gång- och cykelåtgärder på sträckan pågår.

Figur 1: Lindar längs Sankt Eriksgatan. Bilden är tagen i september 2020, då träden fortfarande borde vara gröna.

Valhallavägens mittremsa, vid Engelbrektsgatan, Östermalm

Ytorna kring kiosken renoveras och växtbäddssaneringar utförs, vissa lindar ersätts. Detta är ett samarbete inom kontoret och omfattar även belysnings- och beläggningsåtgärder.

Figur 2: Lindar i Valhallavägens mittremsa intill Östra Stations bussterminal.

**Östgötagatan mellan Folkungagatan och Åsögatan,
Södermalm**

Almarna längs med denna sträcka har drabbats av almsjuka och kommer att behöva bytas ut. Dessa har tidigare orsakat skador på beläggningen och arbetena utförs i samarbete med gatuunderhåll. Nya växtbäddar och nya träd kommer till platsen.

Figur 3: Almsjuka hörsholmsalmar på Östgötagatan, fotografiet är taget i mitten av september 2020, då träden fortfarande borde vara gröna.

**Blekingegatan mellan Götgatan och Tjurbergsgatan,
Södermalm**

Lindarna på denna sträcka är i behov av växtbäddsrenovering, och några av träden behöver bytas ut mot nya träd. Arbetet samordnas beträffande beläggningar.

Figur 4: Lindar längs med Blekingegatan, nya växtbäddar byggs och några av träden byts ut.

Åsögatan mellan Götgatan och Västgötagatan, Södermalm,
Lindarna på denna sträcka är i behov av växtbäddsrenovering,
och några av träden behöver bytas ut mot nya träd. Arbetet
samordnas beträffande beläggningar.

Drottningholms- och Bergslagsvägen, Bromma

Arbetet med att byta ut lönnarna längsmed Drottningholmsvägen
och Bergslagsvägen fortgår med ytterligare en delsträcka. Många
av träden längs med gatan är döende och nya växtbäddar anläggs
samt nya träd planteras.

*Figur 5: Nya lönnar på delsträcka av Bergslagsvägen, träden
planterades 2019.*

Multråtorget, Vällingby

Fastighetsägare har rivit en butik och anlägger en ny park på
kvartersmark. Torgytan i anslutning till detta renoveras av
trafikkontoret och nya växtbäddar anläggs på platsen. På den
intilliggande parkeringsplatsen byggs nya växtbäddar och nya
träd planteras i refugerna.

Figur 6: Multråtorget med klotkörsbär och butik.

Rödabergsgatan mellan Torsgatan och Solvändan, Norrmalm

Stora almar som har blivit sjuka har tagits ned på Rödabergsgatan och på Kadettgatan intill Solvändan. Nya växtbäddar byggs på platsen och nya träd planteras.

Alströmergatan, Kungsholmen

I samband med att trafikkontoret gör beläggningsarbeten på trottoaren byggs växtbäddar. Träden bedöms i dagsläget ha så stora skador att de med stor sannolikhet måste bytas ut.

Figur 7: Alströmergatans hästkastanjer

Figur 8: Stor stamskada på hästkastanj på Alströmergatan.

Sibeliushöjden 18, Akalla

Torg intill tunnelbaneuppgång med en damm, sittplatser och pilar som är i mycket dåligt skick. Projektering av platsen behövs och utförs under året.

Nybroplan/Raoul Wallenbergs torg, Norrmalm

Växtbäddar för tre befintliga och ett nytt träd anläggs i samband med föreslagen ombyggnation av cykelbanan.

Avvägningar

Behovet av reinvesteringar och investeringar är stort och allt kan inte åtgärdas på en gång. Därför avser kontoret att prioritera bland de möjliga åtgärderna för att få ut mesta möjliga nytta för investerade medel.

I första hand prioriteras att byta ut döda träd, samt att utföra åtgärder för att garantera säkerheten för tredje man genom att till exempel byta ut markgaller som utgör en snubbelrisk. Därefter prioriteras åtgärder för förbättrad dagvattenhantering, åtgärder som på sikt ger samhällsekonomiska fördelar, samt åtgärder för ökad biologisk mångfald.

Konsekvenser**Jämställdhet och tillgänglighet**

Som ett led i kontorets arbete med jämställdhetsintegrering är det viktigt att regelmässigt analysera de prioriteringar och den resursfördelning som görs utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

När det gäller utemiljöer är det inte desto mindre viktigt att arbeta med jämlikhetsfrågor där alla har samma rätt till våra gemensamma ytor. I varje enskilt projekt ses tillgänglighetsåtgärder och gestaltungsfrågor över ur flera perspektiv och ett aktivt beslut fattas utifrån platsens förutsättningar och projektets totala budget. Genom reinvesteringsåtgärder för träd upprätthåller kontoret en god standard på stadens gång- och cykelbanor samt gator och torg, vilket både ökar tryggheten och upplevelsen av gestaltad utemiljö, trygghet samt tillgänglighet. Ett friskt och välmående trädbestånd ger ökade vistelsevärden för en trevligare stad som gynnar många individer och grupper i samhället. Det medför även ökade ekosystemtjänster till staden.

Tidplan

Arbetet utförs löpande under hela året och avslutas med trädplantering under november-december.

Ekonomi

Investeringsutgiften för planerade åtgärder under 2021 uppgår till totalt 25 mnkr. Reinvesteringarna beräknas uppgå till 20 mnkr

och investeringarna till 5 mnkr. De planerade åtgärderna redovisas i nedanstående tabell.

Delpojekt	
Sankt Eriksgatan	2,5
Valhallavägen växtbäddsrenovering bef o nya träd	1,0
Östgötgatan (Folkungagatan-Åsögatan)	1,0
Sibeliushången vid tunnelbanan	0,3
Bergslagsvägen	1,0
Alströmergatan	1,0
Blekingegatan vid Åsöymnasium	1,0
Åsögatan 105	1,0
Multråtorget	0,7
Rödabergsgatan	0,5
Nybroplan	1,0
Stamskydd/markgaller	1,0
Oförutsett	5,0
återplantering	5,0
etableringsskötsel	3,0
Totalt	25,0

Projektet är inrymt inom nämndens ordinarie investeringsplan.

Driftkostnader

Åtgärder som förbättrar livsmiljön för träd kommer att innebära en viss ökad driftkostnad eftersom träden kommer att växa och därmed behöva ökad beskärning både i ett uppbyggnadsskede men även senare. De luftnings- och dagvattenbrunnar som ingår i växtbäddarnas uppbyggnad kommer att behöva rensas årligen.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 0,5 mnkr från och med år 2022.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 30 år och intern ränta om 0,5 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

De flesta växtbäddsarbeten och trädplanteringar som trafikkontoret utför sker i trafikerade miljöer och framkomligheten för alla typer av trafikslag kan under utförandeskedet komma att påverkas. Kontoret arbetar dock för att minimera denna påverkan och genom samplanering av kontorets och andras arbeten kan det bli färre störningar.

Det finns alltid en risk för att det inte kommer att gå att bygga växtbäddar i den utsträckning som planeras på grund av

exempelvis prisbilden eller att kapaciteten hos leverantörerna förändras. För att försöka komma tillrätta med detta och öka flexibiliteten har kontoret upphandlat två entreprenörer.

Kontorets förslag till beslut

Kontoret föreslår att trafiknämnden godkänner förslag till genomförandebeslut för reinvesteringar och investeringar för gatuträd 2021 till en utgift om 25 mnkr.

Slut